

Alsof er nooit iets is veranderd

‘Bijzonder’ mooi Werelderfgoed Head-Smashed-In Buffalo Jump

Nieuwsgierig als hij was, zat de jonge Blackfoot-krijger aan de voet van de heuvel. Boven zijn hoofd begon het te donderen. Een schaduw viel. En nog een. En nog een. Licht werd duisternis. Head-Smashed-In Buffalo Jump was geboren.

TEKST → ROBERT DE KONING (WWW.JOURNEYLISM.NL)

De rit vanaf Calgary duurt minder dan twee uur. De stad verdwijnt in de achteruitkijkspiegel, het platteland vult de voorruit. Aan de horizon verschijnen gekleurde reuzen. Groen en rood tekenen de graanliften van Nanton zich af tegen de blauwe hemel. Totempalen lijken het, die de geesten uit Alberta's agrarische verleden oproepen. Nog verder naar het zuiden, richting de Canadees-Amerikaanse grens, heeft de geschiedenis een meer vervallen, kleurloos gezicht. Ingezakte pioniershuisjes liggen uitgestrooid over het vlakke land. Ze herinneren aan het begin van het einde van een zesduizend jaar oud gebruik. In de verte, waar de weg de horizon raakt, liggen de jachtvelden. Daar joegen de Blackfoot bizonen over de klif tot er geen bizonen meer waren. *"I fear we shall soon be de-privileged of the buffalo... As the White man advances, our game and our means of life grow less; and before many years, they will all be gone"*, lezen we in het museum van Head-Smashed-In Buffalo Jump.

Legende

De legende van hoe dit Werelderfgoed haar naam kreeg is weinig romantisch. Een jongeman besluit dat hij vanuit een ander perspectief wil zien hoe zijn stam bizonen doodt. In plaats van de

beesten over de klif helpen jagen, gaat hij aan de voet van de *jump* zitten. Zijn nieuwsgierigheid wordt bevredigd zodra de eerste bizon door de lucht vliegt en als een donkerbruine wolk voor de zon schuift. Voordat de Blackfoot zich uit de voeten kan maken, stort de rest van de kudde de afgrond in. Een paar dagen later wordt hij, *head-smashed-in*, gevonden. De *buffalo jump* geeft haar naam en nieuwsgierigheid een verwrongen gezicht.

Eeuwige jachtvelden

Head-Smashed-In Buffalo Jump is een van de best bewaard gebleven 'bizon-vallen' in Noord-Amerika. Iedere keer dat een kudde de afgrond in werd gejaagd, bleef er een knekelveld achter. Archeologen vonden op elf meter diepte resten van de eerste 'sprongen'. Ze gingen terug tot ongeveer 4000 BC. De eeuwige jachtvelden bleken geen mythe. Ze lagen op de plek waar de Rocky Mountains en de prairie elkaar raken.

Blackfoot

Zes millennia lang was deze heuvel van levensbelang voor de oorspronkelijke bewoners van wat nu Alberta, Canada is: de Blackfoot. Dit volk bestond uit drie stammen die een taal

‘Wie z’n ogen sluit kan het verleden van de plek nog zien en de geesten horen die over deze eeuwige jachtvelden zweven’

deelden en bondgenoten waren: de Siksika, de Kainai en de Piikani. De stammen leefden niet bij elkaar en iedere stam bestond weer uit *bands* van maximaal 250 mensen. Wanneer de herfst aanbrak en bizon ‘winterklaar’ waren, kwamen bands op plekken als Head-Smashed-In Buffalo Jump samen. Het nog sappige gras en aanwezige water op deze hoger gelegen prairie trok bizon uit de kaalgevreten laaglanden. Verschillende leefgemeenschappen bereiden gezamenlijk de jacht voor door verkeners erop uit te sturen en stenen te stapelen.

De jacht

Wanneer er een kudde was gespot, werden de bizon beslopen door krijgers gehuld in wolven- en coyotehuiden. Langzaam werden de beesten richting jaagpaden gedreven, die in een soort trechter omzoomd door de steenstapels bij elkaar kwamen. Een of meerdere krijgers in kalfshuiden slaakten doodskreten. De onrust nam nu toe en als het goed ging, begonnen de stieren te draven. Omdat bizon geen goed zicht hebben en er nu een *stampede* was, leken de steenhopen aan weerszijden van het jachtpad op een solide muur. De afgrond naderde, de voorste dieren minderden vaart, blinde paniek stuwde alles wat achter hen aankwam voort. Uiteindelijk stortte de massa de diepte in, 5.700 jaar lang.

Anno 2019

Aan het eind van de negentiende eeuw waren er nog een paar honderd bizon over. De komst van de Europeanen verstoortte de balans. Dankzij een paar mensen met een heldere blik, werd de soort voor uitsterven behoed. De overgebleven Blackfoot trokken weg. Met hen verdween het collectieve geheugen van Head-Smashed-In Buffalo Jump. Anno 2019, meer dan 120 jaar na de laatste ‘sprong’ is Head-Smashed-In Buffalo Jump een Unesco-Werelderfgoed. Je kunt er terecht in een in de heuvel gebouwde museum en, met of zonder gids, wandelen langs de driehonderd meter brede jump. Wie z’n ogen sluit kan het verleden van de plek nog zien en de geesten horen die over deze eeuwige jachtvelden zweven. Zesduizend jaar historie. Het hangt in de lucht.

Head-Smashed-In Buffalo Jump
275068 Secondary Highway 785
Alberta, Canada
www.headsmashedin.ca

Het museum is intiem en onderhoudend

Blackfoot portretten spreken voor zich

In plaats van bizon zijn het tegenwoordig beren waar je hier voor uit moet kijken

Totempalen lijken het, Nantons graanliften die geesten uit Alberta's agrarisch verleden oproepen